

ДОСТУПНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Ірина Тучковська

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Львівський торговельно-економічний університет,
E-mail: irinatumkovska@gmail.com

Створення доступного середовища є суспільним благом і тісно пов'язане з економічним та соціальним розвитком країни в цілому. При проектуванні доступного середовища, особливо у вищому навчальному закладі (ВНЗ), потрібно враховувати особливості кожної людини, що відноситься до маломобільної групи населення. Для створення доступного середовища застосовуються принципи універсального дизайну, тобто об'єкт може використовуватися усіма споживачами освітніх послуг.

Для вирішення поставлених завдань запропоновано структурно-логічну схему досліджень доступного середовища ВНЗ, що складається з чотирьох етапів (рис. 1).

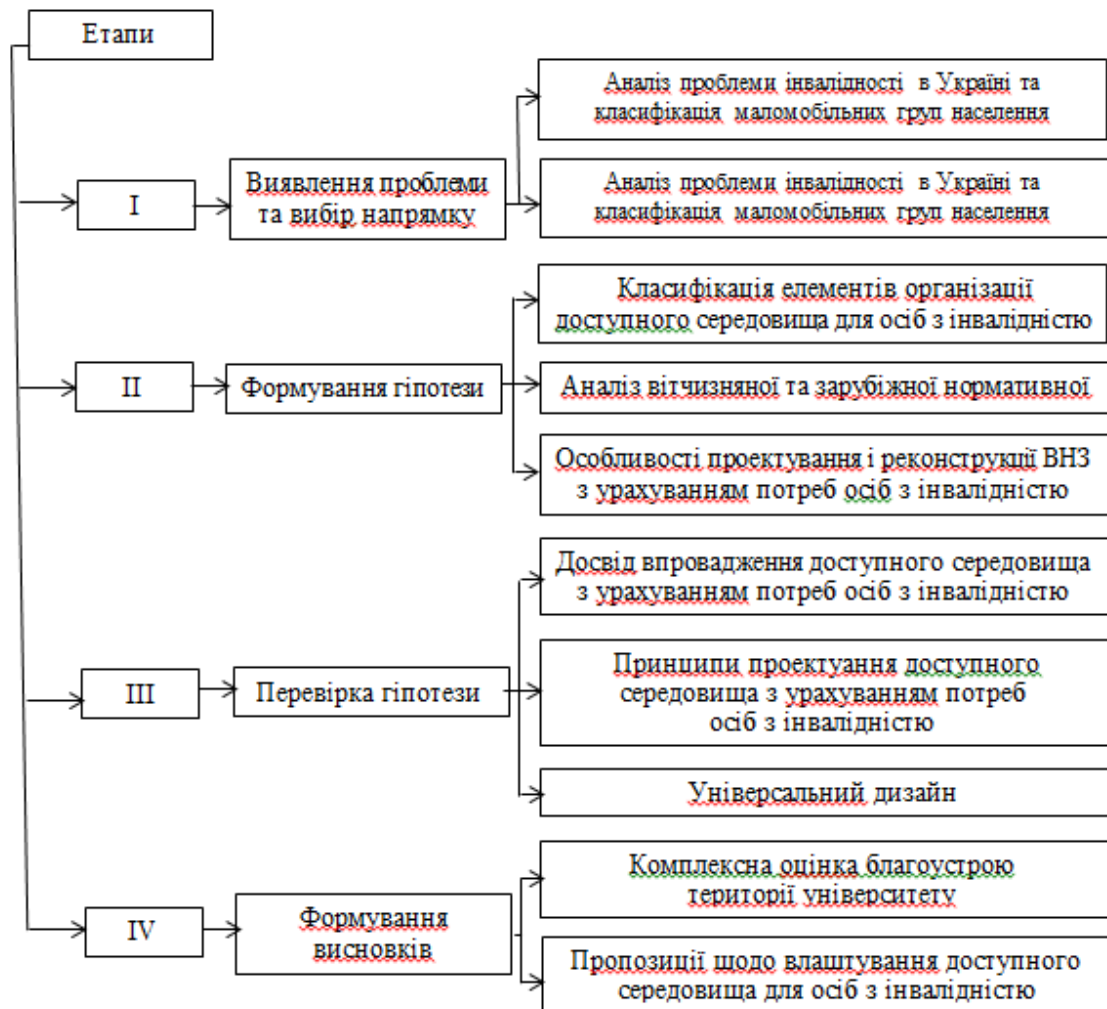

Рис. 1. Структурно-логічна схема досліджень доступного середовища ВНЗ

На основі запропонованої структурно-логічної схеми досліджень доступного середовища ВНЗ на прикладі Львівського торговельно-економічного університету (далі – ЛТЕУ) було зроблено обстеження його доступного середовища та прилеглої території до потреб осіб з інвалідністю.

У результаті обстеження стану території було виявлено недоліки благоустрою університету: відсутність втоплених бортових каменів для безпечного заїзду інвалідів на візках на тротуари; відсутність тактильної плитки направляючої та зупиняючої дії; відсутність пандусів біля входів до корпусів університету; відсутність дорожньої розмітки; відсутність тактильно-звукової мнемосхеми. Стан проїздів та тротуарів на внутрішній території університету не відповідає нормам і не забезпечує безпечного та безперешкодного руху маломобільних груп населення.

Після зазначених недоліків також визначено і ряд значних переваг щодо доступного середовища ВНЗ до потреб осіб з інвалідністю. Таким чином, в університеті формується система надання освітніх послуг для осіб з інвалідністю, з цією метою для навчального процесу розроблені спеціальні методики, педагогічні технології, наявні адаптаційні технічні засоби. Кожен студент отримує доступ до можливостей Центру дистанційної освіти та ресурсів електронної бібліотеки. Наявність мобільного гусеничного підйомника, кнопок виклику для осіб на інвалідному візку, наявність відповідних до норм пандусів, спеціально обладнана аудиторія тактильною плиткою та продубльовано номер та назву аудиторій шрифтом Брайля згідно визначених норм й пристосованого санвузла (рис. 2).

Рис. 2. Доступність середовища ЛТЕУ для обслуговування осіб з інвалідністю [1]

Таким чином, з урахуванням доступного середовища ВНЗ, з його перевагами та недоліками виокремлено й досліджено доступність освітніх норм ЛТЕУ для обслуговування осіб з інвалідністю.

Досліджуючи та аналізуючи проектні певні рішення щодо планування доступного середовища для осіб з інвалідністю нами запропоновано такі принципи універсального дизайну ВНЗ [2]:

1) Рівноправне використання. Даний принцип гарантує рівність та доступність середовища для кожного, шляхом надання однакових елементів та засобів для всіх користувачів з метою уникнення уособлення окремих груп населення.

2) Гнучкість у користуванні. Дизайн повинен забезпечити наявність широкого переліку індивідуальних налаштувань та відповідати різним потребам, уподобанням та можливостям користувачів.

3) Просте та зручне використання. Дизайн повинен бути простим та інтуїтивно зрозумілим у використанні продукту та послуги. Як використовувати продукт, повинно бути

зрозуміло будь-якій особі, незалежно від особистого досвіду, освіти, лінгвістичних навичок та віку.

4) Сприйняття інформації незалежно від сенсорних можливостей користувачів. Дизайн повинен сприяти ефективному донесенню до користувача всю необхідною інформацією, незалежно від зовнішніх умов або його можливостей сприйняття.

5) Припустимість помилок. Дизайн повинен звести до мінімуму небезпеку для життя людей, можливість виникнення ризиків та негативних наслідків у разі випадкових або непередбачуваних дій користувачів.

6) Низький рівень фізичних зусиль. Дизайн повинен сприяти дієвому та зручному використанню послуги чи виробу з мінімальним рівнем стомлюваності. Він повинен бути розрахований на незначні фізичні зусилля, яких має докласти користувач.

7) Розмір та простір для підходів і використання. Дизайн повинен враховувати наявність необхідного розміру і простору при під'їзді або підході, різноманітних маніпуляціях, незважаючи на антропометричні характеристики, стан та мобільність користувача.

Отже, створення належних умов для забезпечення доступного середовища для осіб з інвалідністю стоїть сьогодні на першому плані у системі цілей розвитку освітніх послуг багатьох країн. Різноманітні проблеми у сфері доступності для осіб з інвалідністю в Україні свідчить про необхідність посиленої і комплексної уваги з боку держави й суспільства. А, також розглянуті правові аспекти формування та розвитку доступного середовища довели, що законодавство України потребує рішучих змін при обслуговуванні осіб з інвалідністю, як У ВНЗ, так і в цілому.

Список використаних джерел:

1. Організація підприємницької діяльності в сфері сільського туризму особами з інвалідністю : посібник / М. Ю. Барна, І. І. Тучковська та ін. Львів : Вид-во «Растр-7», 2019. 206 с.
2. Без обмежень – навчання для осіб з особливими освітніми потребами. *Львівський торговельно-економічний університет* : веб-сайт. URL: [http://www.lute.lviv.ua/universitet/informacija-dlja-osib-z-obmezhenimi-mozhливостями/?L=614](http://www.lute.lviv.ua/universitet/informacija-dlja-osib-z-obmezhenimi-mozhливostjami/?L=614) (дата звернення: 31.10.2022).